

Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni istungi protokoll nr 164

Eesti, videosild

Reede, 22. mai 2026

Algus 9.00, lõpp 10.06

Juhataja: Peeter Tali (esimees)

Protokollija: Roosmarii Kukk (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Lea Danilson-Järg, Katrin Kuusemäe, Maido Ruusmann, Aivar Sõerd, Tarmo Tamm, Urve Tiidus, Luisa Värk

Komisjoni ametnikud: Teele Vares (nõunik-sekretariaadijuhataja), Teele Taklaja (nõunik), Getter Kristen Treumuth (nõunik)

Puudusid: Arvo Aller, Vladimir Arhipov, Enn Eesmaa, Rain Epler, Tiit Maran, Anti Poolamets, Kadri Tali ja Kristo Enn Vaga

Kutsutud: regionaal- ja põllumajandusminister Hendrik Johannes Terras, Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi biomajanduse asekanstler Madis Pärtel, välissuhete ja eurokoordinatsiooni osakonna juhataja Kristiina Lillestik ja taimetervise osakonna juhataja Tarvo Järve (2. päevakorrapunkt); Välisministeeriumi Euroopa osakonna peadirektor Siiri Königsberg ja Euroopa osakonna lauaülem Triin Hiiesalu (3. päevakorrapunkt); Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi strateegia ja teenuste juhtimise asekanstler Maria Alajõe, innovatsiooni ja tehnoloogia osakonna kosmosevaldkonna juht Paul Liias, EL ja rahvusvahelise koostöö osakonna vanemnõunik Evelin Tõnisson ning Kliimaministeeriumi kliimaosakonna juhataja Laura Remmelgas; haridus- ja teadusminister Kristina Kallas, Haridus- ja Teadusministeeriumi kommunikatsiooni ja rahvusvahelise koostöö osakonna EL ja rahvusvahelise koostöö valdkonna nõunik Piret Sütt, teadus- ja arenduspoliitika osakonna nõunik Ursula Tubli (4. päevakorrapunkt); Kaitseministeeriumi esindaja (5. päevakorrapunkt); Riigikantselei Euroopa Liidu sekretariaadi nõunikud Tairi Täht (2.–4. päevakorrapunkt), Age Inkinen (4. päevakorrapunkt) ja Britta Tarvis (5. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Eesti seisukohad 26. mail 2026 toimuval Euroopa Liidu põllumajandus- ja kalandusnõukogu istungil
3. Eesti seisukohad 26. mail 2026 toimuval Euroopa Liidu üldasjade nõukogu istungil
4. Eesti seisukohad 28.-29. mail 2026 toimuval Euroopa Liidu konkurentsivõime nõukogu istungil (siseturg, tööstus, teadus, kosmos)
5. Seisukoha täiendamine: Euroopa Liidu kaitsevalmiduse edendamise lihtsustamise paketi (Omnibus V) kohta - COM(2025) 820–823, C(2025) 3801–3802
6. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni nädala (04.05.2026–10.05.2026) töökava

Euroopa Liidu asjade komisjoni istung esmaspäev, 18.05.2026

Istungit ei toimu.

Euroopa Liidu asjade komisjoni istung reede, 22.05.2026 kell 09.00

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Eesti seisukohad 26. mail 2026 toimuval Euroopa Liidu põllumajandus- ja kalandusnõukogu istungil
3. Eesti seisukohad 26. mail 2026 toimuval Euroopa Liidu üldasjade nõukogu istungil
4. Eesti seisukohad 28.-29. mail 2026 toimuval Euroopa Liidu konkurentsivõime nõukogu istungil (siseturg, tööstus, teadus, kosmos)
5. Seisukoha täiendamine: Euroopa Liidu kaitsevalmiduse edendamise lihtsustamise paketi (Omnibus V) kohta - COM(2025) 820, COM(2025) 821, COM (2025) 822, COM(2025) 823, C(2025) 3802, C(2025) 3801
6. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Lea Danilson-Järg, Katrin Kuusemäe, Maido Ruusmann, Aivar Sõerd, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus).

2. Eesti seisukohad 26. mail 2026 toimuval Euroopa Liidu põllumajandus- ja kalandusnõukogu istungil

Hendrik Johannes Terras andis ülevaate Eesti seisukohtadest 26. mail 2026 toimuval Euroopa Liidu põllumajandus- ja kalandusnõukogu istungil. Regionaal- ja põllumajandusminister sõnas, et istungi peamised teemad on väetiste olukorra ning taimekaitse omnibusiga seoses. Ukraina ja Moldova osas on Eesti jätkuvalt toetaval seisukohal. Hormuzi väina küsimuses on Eesti olukord tänu vabakaubanduslepingutele suhteliselt stabiilne. Samuti on jõustumas Mercosuri leping, mis koos Eesti peagi avatava saatkonnaga Brasiilias loob paremad eeldused kaubandussuhete arendamiseks Lõuna-Ameerikaga.

Madis Pärtel lisas, et väetiste punktis käsitletakse Euroopa Komisjoni hiljutist tegevuskava. Hormuzi väina kriis mõjutab väetisetootmist märkimisväärselt, kuna lämmastikväetiste tootmine sõltub maagaasist, millest oluline osa pärineb sellest piirkonnast. Euroopa Komisjon soovib mitmekesistada imporditud väetiste allikaid, toetada väetisetootmist Euroopa Liidus ning soodustada alternatiivsete väetiste tootmist. Eesti on seejuures toetanud orgaaniliste väetiste kasutust, sealhulgas tasakaalustatud taime- ja loomakasvatust, ning liblikõieliste kultuuride (näiteks hernes ja uba) kasvatamist, mis parandavad mulla toitainete sisaldust ja seovad õhulämmastikku. Tegevuskava näeb ette ka meetmeid väetisepuuduse leevendamiseks, sealhulgas väetise hindade jälgimise platvormi loomist ja süsiniku piirimeetme rakendamist. Eesti soov, mida Euroopa Komisjon on toetanud, on tagada väetistele ajutine erand, et vältida kriisiperioodil täiendavat maksukoormust. Samuti peab Eesti oluliseks investeeringuid täppisviljelusagregaatidesse, et väetist tõhusalt laotada ning piimafarmides tekkiva biometaaniga kõrvalsaaduse ehk digestaadi tõhusamasse töötlemisse ja transpordivõimekusse.

Tarvo Järve sõnas, et Eesti ajakohastab oma seisukohti Euroopa Liidu toidu- ja söödaohutuse omnibusi ehk lihtsustamispaketi taimekaitsevahendeid puudutavas osas. Eesti peamine eesmärk on olnud, et eelnõu vähendaks halduskoormust ja võimaldaks paindlikumalt tegutsemist olukordades, kus tõhusad alternatiivsed taimekaitsevahendid puuduvad. Eriti oluline on hädavajaliku kasutuse erandi lihtsustamine ja loobumine kasutuselt kõrvaldatavate taimekaitsevahendite kaotamiskavade kohustusest. Samuti on Eesti fookus olnud, et

taimekaitsevahendite lubade andmisel arvestataks alternatiivide puudumist ja mõju põllumajanduse elujõulisele. Need põhimõtted on olnud Eesti seisukohtades algusest peale, kuid nüüd täpsustame, et kui neid punkte kompromisstekstis ei arvestata, jätab Eesti endale võimaluse hääletada vastu. Taimkaitsevahendite kättesaadavust mõjutavad mõlemad seisukohad, kuid kuna hädavajaliku kasutuse erandit pole varem kasutatud, siis on oluline seda lihtsustada koormavate elementide kaotamise kaudu. Seni on läbirääkimised olnud Eesti ettepanekute osas toetavad.

Urve Tiidus küsis, kas loobumine kasutuselt kõrvaldatavate taimkaitsevahendite kaotamiskavade koostamise kohustusest rakendub ka praktikas ning kas Eestis on keegi seda kohustust pidanud täitma.

Tarvo Järve vastas, et probleem seisneb selles, et erandit pole kordagi kasutatud. Kõrvaldamise plaani pakkus Euroopa Komisjon välja lihtsustamise eelnõus, kuid kompromissteksti on see tagasi toodud. Eesti seisukoht on, et kohustus tuleb siiski kaotada, kuna sellega kaasneb halduskoormus, eesmärgid täidetakse olemasolevate regulatsioonidega ning see ei anna praktikas täiendavat väärtust.

Peeter Tali võttis arutelu kokku ning tegi ettepaneku toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti.

Otsustati:

2.1. Toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti (konsensus: Lea Danilson-Järg, Katrin Kuusemäe, Maido Ruusmann, Aivar Sõerd, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus, Luisa Värk).

3. Eesti seisukohad 26. mail 2026 toimuval Euroopa Liidu üldasjade nõukogu istungil

Siiri Königsberg andis ülevaate Eesti seisukohtadest 26. mail 2026 toimuval Euroopa Liidu üldasjade nõukogu istungil. Välisministeeriumi Euroopa osakonna peadirektor sõnas, et üldasjade nõukogu peamine päevakorrapunkt on 18. ja 19. juuni ülemkogu ettevalmistus, mille osas toimub arvamuste vahetus teemade ja riikide prioriteetide osas. Ülemkogu kommenteeritud päevakorras välja toodud teemad on Ukraina, Lähis-Ida, Euroopa kaitse ja julgeolek, globaalsed majanduslikud väljakutsed, järgmine Euroopa Liidu pikaajaline eelarve (inglise keeles *Multiannual Financial Framework*, edaspidi MFF), ränne, ebaseaduslikud narkootikumid ning Euroopa semester. Eesti toetab päevakorda ning meile prioriteetsed teemad on edasi liikumine Ukraina ja Moldova Euroopa Liiduga laienemises, mille osas soovime avada esimesel võimalusel kõik läbirääkimisklastrid. Samuti on Eestile oluline jätkuv surve avaldamine Venemaale, 21. sanktsioonipaketi kiire vastuvõtmine, Vene kombatanide küsimus, milles tervitame Euroopa Komisjoni ja Euroopa välisteenistuse seni tehtud tööd, Euroopa kaitse ja julgeolek ning MFF. Arutelul peaks osalema ka Ukraina president Volodõmõr Zelenskõi. Üldasjade nõukogu teine oluline päevakorrapunkt on ühtne turg järgmises Euroopa Liidu pikaajalises eelarves aastateks 2028–2034, kus arutatakse seekord pikaajalise eelarve valitsemist ehk seda, millises rollis on eelarvega seotud erinevad institutsioonid. See on oluline, kuna eelarve on varasemast erineva struktuuriga Siseturu osas jätkatakse ülemkogus peetud arutelu, mis on ühtlasi viimane arutelu enne võimalike kärpete ja rahaliste valikute otsustamist. Üldasjade nõukogule eelneval õhtul on kavas ühtekuuluvuse sõprade mitteametlik kohtumine ja ühisavalduse vastuvõtmine eelarve kohta, kus Eesti prioriteet on MFF, ühenduvused eelkõige Rail Balticu ja energia osas, idapiiri regioonide investeeringud, kaitse siseturul ja võrdsed konkurentsitingimused põllumajanduses. Samuti on üldasjade nõukogu olulise punktina kavas Euroopa Liidu ja Ühendkuningriigi suhted, kus

informeeritakse liikmesriike hetkeseisust ja toimub riikidevaheline arvamuste vahetus. Planeerimisel on ka Euroopa Liidu ja Ühendkuningriigi tippkohtumine, mille kuupäev ei ole veel selge, kuid seal soovitakse anda poliitiline heakskiit sanitaaria- ja fütosanitaaria süsteemile, Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemise süsteemile (edaspidi HKS) ja noorte mobiilsuse skeemile. Samas on Euroopa Liidu siseselt aga ka Euroopa Liidu ja Ühendkuningriigi vahel mitmetes küsimustes praegu veel erimeelsused. Eesti jaoks on väga oluline hoida ja tihendada nii kahepoolset kui ka Euroopa Liidu ja Ühendkuningriigi vahelisi suhteid ja koostööd ning leida viise, kuidas enam kaasata Ühendkuningriiki Euroopa Liidu ühisesse välis- ja julgeolekupoliitikasse. Peame tähtsaks ka Euroopa Liidu ja NATO koostöö edendamist pärast Ühendkuningriigi lahkumist Euroopa Liidust. Üldasjade nõukogu viimane päevakorrapunkt on iga-aastane õigusriigi dialoog Prantsusmaa, Läti, Horvaatia ja Itaalia osas. Ühelgi nendest riikidest suuri probleeme ei esine. Horvaatia on teinud edusamme õigusriigi soovitude kohta, kuid vaatamata sellele, et kohtute sõltumatuse tase on üldsuse ja ettevõtjate arvates kasvanud, on see ikkagi madal. Itaalias on võrreldes eelmise aastaga paranenud olukord kohtute sõltumatusega, kuid esineb siiski probleeme. Prantsusmaa osas tuuakse välja praktilised väljakutsed kohtusüsteemi efektiivsuse ja otsustusprotsesside läbipaistvuse kohta. Lätis on lahendamata piisavate kaitsemehhanismide puudumine kõrgeima kohtu kohtunike ametisse nimetamise protsessis. Kõigi nelja riigi puhul on tuuakse välja, et võrreldes eelmise aasta raportiga on toimunud edasiminekuid.

Peeter Tali küsis, milline on Mercosuri lepingu hetkeseis Euroopa Liidu vaates ning kas Eesti jätkab survet Venemaa külmutatud varade kasutuselevõtuks Ukraina toetamisel.

Siiri Königsberg vastas, et Mercosuri leping liigub ajutise kohaldamise suunas. S. Königsberg sõnas, et edastab ELAKile kontrollitud täpsema seisu. Venemaa külmutatud varade osas on Eesti endiselt seisukohal, et sellega tuleb edasi liikuda ning ka mitmed teised liikmesriigid on jõudnud arusaamisele, et see on üks võimalik viis vajalike vahendite leidmiseks Ukraina toetamisel.

Peeter Tali küsis, kas MFFi arutelu on eesmärk suunatud ühisosa leidmisele või on juba ilmnunud suuremad erimeelsused ja vastuseisused.

Siiri Königsberg vastas, et arutelud piirduvad peamiselt riikide prioriteetide tutvustamisega ning ühisosa otsimine ei ole veel alanud. Tõenäoliselt saab sisuline läbirääkimine alata alles pärast seda, kui eelarveprojekti juurde lisanduvad konkreetset numbrid, tõenäoliselt sügisel. Seni kordavad riigid valdavalt oma seniseid seisukohti. Üldiselt ei ole siiski oodata, et eelarvestruktuuri hakataks ümber kujundama. Praegu on liikmesriikide peamine ootus saada Euroopa Komisjoni või eesistuja esitatavad arvulised ettepanekud, mille alusel saab alustada sisulisi läbirääkimisi.

Peeter Tali võttis arutelu kokku ning tegi ettepaneku toetada ministeeriumi esindaja esitatud Eesti põhisõnumeid.

Otsustati:

3.1. Toetada ministeeriumi esindaja esitatud Eesti põhisõnumeid (konsensus: Lea Danilson-Järg, Katrin Kuusemäe, Aivar Sõerd, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus, Luisa Värk).

4. Eesti seisukohad 28.-29. mail 2026 toimuval Euroopa Liidu konkurentsivõime nõukogu istungil (siseturg, tööstus, teadus, kosmos)

Maria Alajõe andis ülevaate Eesti seisukohtadest 28.-29. mail 2026 toimuval Euroopa Liidu konkurentsivõime nõukogu istungil (siseturg, tööstus, kosmos). Majandus- ja

Kommunikatsiooniministeeriumi strateegia ja teenuste juhtimise asekantsler sõnas, et käsitus hõlmab Eesti seisukohti Euroopa Liidu Kosmoseteenuste Ameti uue määruse ning heitkogustega kauplemise süsteemi turustabiilsust puudutava ettepaneku kohta, mis kuulub Kliimaministeeriumi pädevusse. Konkurentsivõime nõukogu esimene arutelu on Euroopa tööstuse arengu kiirendamise määruse üle, kus liikmesriigid käsitlevad võimalusi tööstuse tugevdamiseks ning reeglit kohaldumiseks. Eesti seisukoht on, et Euroopa tööstus peab olema konkurentsivõimeline ja avatud ka väiksematele liikmesriikidele. Samuti rõhutame, et päritolureeglid peavad jääma lihtsaks ja vältima tarneriske Euroopas. Ministrite esimese faasi arutelu 28. režiimi ehk äriühingute õigusraamistiku osas, mille seisukohad on ettevalmistamisel, otsitakse viise kuidas luua lihtsustatult, paindlikult, õiguskindlat, madalate kuludega ja digitaalselt võimalus tegeleda piiriülesest ettevõtlusega, et edendada Euroopa majandust. Eesti avaldab toetust järeldustele kestliku ja konkurentsivõimelise turismi kohta. Ühtlasi toimub ka arutelu Lähis-Ida kriisi mõjudest turismisektorile. Muudes küsimustes annab Euroopa Komisjon ülevaate kriitiliste toorainete määruse muutmisest ning Euroopa Konkurentsivõime Fondi edenemisest, mis on teise nõukogu pädevuses, kuid osana MFFist on see oluline ka konkurentsivõime seisukohalt. Kosmoseministrite kohtumisel arutletakse kosmosevaldkonna võimaluste üle majandusjulgeoleku tagamisel ning antakse ülevaade eduaruandest Euroopa Liidu kosmosetegevuse ohutuse, vastupidavuse ja kestlikkuse määruse eelnõu kohta. Samuti toetab Eesti määrust muuta Euroopa Liidu Kosmoseteenuste Ameti (inglise keeles *The European Union Agency for the Space Programme*, edaspidi EUSPA) püsivaks ametiks ning selle kohta annab ülevaate Euroopa Liidu eesistuja Küpros. Programmiväliselt on ministritel erinevate valdkondade kohtumisi, näiteks energiamahukate tööstusharude ministrite kohtumine, kus arutatakse mitteformaalses vormis Euroopa tööstuse väljakutseid.

Peeter Tali küsis, kas Eesti kosmoseminister on Erkki Keldo.

Maria Alajõe vastas, et see vastab tõele, kuid erineb riigiti. Paljudes liikmesriikides vastutab kosmosevaldkonna minister ka teadus- ja haridusvaldkonna eest. Eestis lähtutakse seisukohast, et kuna kosmosel on oluline majandusmõju, siis kuulub see Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi vastutusalasse.

Peeter Tali küsis, kas kosmoseküsimuste arutelu käsitletakse ka võimalust arendada Euroopa Liidu enda madala orbiidi satelliitsidevõrgustikku, sarnaselt Starlinkile, kuna tegemist on olulise võimelüngaga nii side kui ka julgeoleku vaates.

Maria Alajõe vastas, et Euroopa on viimastel aastatel teinud suuri investeeringuid ning valmistanud ette programme, mis on suunatud Euroopa kosmosevõimekuse edendamisele.

Paul Liias lisas, et Euroopa Liit on alustanud IRIS² initsiatiivi loomisega, mille eesmärk on luua Euroopa Liidu satelliitide võrgustik, mis tagab kiire internetiühenduse üle maailma. See on koostöös Euroopa ettevõtlusega ning mis hõlmab nii erasektorile kui ka riiklikele kasutajatele suunatud teenuseid. Programm on väljaarendamisel ning teenuseid ja töötavaid võrgustikke on oodata järgmiste aastate jooksul.

Peeter Tali küsis, kas antud programm hõlmab ka kaitseotstarbelist mõõdet.

Paul Liias vastas, et kosmosesüsteemid on kaheotstarbelised. Euroopa Liidus vastutab selle valdkonna eest Andrius Kubilius, kuid süsteemid kuuluvad üldjuhul tsiviilsektorile, mitte militaarstruktuuridele. See eristab neid mitmest Ameerika mudelist, kus tsiviilomandit rakendatakse ka sõjalistel eesmärkidel. Tehnoloogilised arengud, näiteks *direct-to-device* lahendused ehk side otse satelliidilt seadmesse, loovad uusi võimalusi ka droonide kasutamisel, vähendades sõltuvust maapealsest taristust. Eesti vaates on peamine väljakutse see, et kaitsevaldkonnas puudub praegu piisav poliitikakujundamise võimekus antud

küsimuses ning sellega tuleb süsteemselt tegeleda.

Peeter Tali sõnas, et innovatsiooni veab nüüd tööstus, mitte enam kaitsektor ning see suundumus on viimase umbes 15 aasta jooksul tugevnenud. Ka laialdaselt kasutatavad tehnoloogiad, sealhulgas Elon Muski arendused, on loodud eelkõige ärilisel eesmärgil, mitte üksnes riiklikuks kasutuseks.

Paul Liias lisas, et ka Elon Muski ja Starlinki puhul põhineb tehnoloogia suures osas Euroopa tööstuslikul võimekusel ning tarneahelad ulatuvad Euroopasse. Ameerika Ühendriikide edu on toetanud eelkõige nutikalt kujundatud riiklik tellimus ja selle ümber ehitatud ärimudel. Euroopa probleem ei seisne tehnoloogilise võimekuse puudumises, vaid selles, kuidas olemasolev võimekus muuta konkurentsivõimeliseks äriks ning kuidas riigid suudavad seda strateegiliselt tellida.

Urve Tiidus küsis, kuidas võiks laheneda lahkeli liikmesriikide erinevatest seisukohtadest selle osas, kas Euroopa Innovatsiooninõukogu instrumendist peaks rahastama ka kaitsevaldkonna projekte või tuleks piirduda teadus- ja innovatsioonisuundadega.

Maria Alajõe vastas, et küsimus kuulub Haridus- ja Teadusministeeriumi pädevusse, kuna Euroopa Innovatsiooninõukogu on osa Euroopa Horisondi raamprogrammist.

Raamprogrammi puhul on kaitsevaldkonna rahastamise ulatus olnud liikmesriikide vahel pikemaajaline vaidlusküsimus. Osa riike leiab, et Euroopa Horisont ei peaks rahastama kaitseuuringuid ning selleks tuleks kasutada eraldi vahendeid. Eesti senine hoiak on olnud, et liiga jäika piiri ei peaks tõmbama, kuna mitmed arendused on selgelt kaheotstarbelised.

Peeter Tali tegi ettepaneku toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti.

Kristina Kallas andis ülevaate Eesti seisukohtadest 28.–29. mail 2026 toimuval Euroopa Liidu konkurentsivõime nõukogu istungil (teadus). Haridus- ja teadusminister sõnas, et Euroopa Horisont raamprogrammi üldises lähenemises ei ole veel saavutatud kokkulepet, kuna liikmesriikide vahel püsivad märkimisväärsed erimeelsused, sealhulgas kaitseuuringute rahastamise küsimuses. Kuigi eesistujana soovib Kyprios kokkuleppeni jõuda juunis, ei ole läbirääkimised praegu veel lõppfaasis. Eesti jaoks on keskne küsimus osaluse laienemise (inglise keeles *widening*) alaprogramm. Kuna Eesti on senise eduka osalemise tõttu sellest riikide rühmast välja arvatud, kuid üleminekuriikidele ei ole uues raamprogrammis ette nähtud piisavaid toetusmeetmeid, on Eesti esitanud vastavad muudatusettepanekud. Need on leidnud mitme liikmesriigi toetuse ning kajastuvad osaliselt ka määruse eelnõus. Eesti jätkab tööd selle nimel, et uue raamprogrammi osaluse laiendamise sätted oleksid meie jaoks võimalikult soodsad. Vastusena U. Tiiduse tõstatatud kaitseuuringute rahastamise küsimusele Euroopa Innovatsiooninõukogu kaudu sõnas K. Kallas, et teema on jätkuvalt päevakorras. Kaheotstarbeliste projektide rahastamise suhtes vastuseisu ei ole, kuid erimeelsused püsivad kaitsevaldkonna projektide rahastamises raamprogrammist. Eesti toetab kaitseuuringute rahastamist raamprogrammist Euroopa Innovatsiooninõukogu kaudu ning peab oluliseks, et läbirääkimiste käigus ei nõrgeneks sõnastus ega toetus. Ülejäänud lahkeliidud puudutavad peamiselt tehnilisi küsimusi, nagu projektide pime hindamine, partnerluste valikuprotsess ja tsentraalne finantsjuhtimine. Euroopa Konkurentsivõime Fondi puhul soovivad liikmesriigid tugevdada oma rolli prioriteetide seadmisel ning tagada fondi tihedama kooskõla raamprogrammiga, et vältida kattuvusi. Sama seisukohta toetab ka Euroopa Parlamendi raportöör. Kuna üldist lähenemist ei saavutatud, jätkuvad poliitilised arutelud kriitilistes küsimustes. Eesti lähtub jätkuvalt Vabariigi Valitsuse kinnitatud seisukohtadest, et kaitseuuringute rahastamist tuleb toetada ning laienemise programmist välja jäänud riikidele,

sealhulgas Eestile, tuleb ette näha erimeetmed. Päevakorras on ka teadusdiplomaatia raamistik, mille eesmärk on tugevdada teaduse rolli välis- ja julgeolekupoliitikas ning edendada avatud ja turvalist rahvusvahelist teaduskoostööd. Eesti peab eriti oluliseks teaduskoostöö turvalisust, sealhulgas Venemaa kodanike osalemise piiramist Euroopa Liidu teaduskoostöös.

Peeter Tali võttis arutelu kokku ning tegi ettepaneku toetada haridus- ja teadusministri esitatud Eesti põhisõnumeid.

Otsustati:

4.1. Toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti (konsensus: Katrin Kuusemäe, Aivar Sõerd, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus, Luisa Värk).

4.2. Toetada haridus- ja teadusministri esitatud Eesti põhisõnumeid (konsensus: Katrin Kuusemäe, Aivar Sõerd, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus, Luisa Värk).

5. Seisukoha täiendamine: Euroopa Liidu kaitsevalmiduse edendamise lihtsustamise paketi (Omnibus V) kohta - COM(2025) 820–823, C(2025) 3801–3802

Kaitseministeeriumi esindaja andis ülevaate Eesti täiendatud seisukohtadest Euroopa Liidu kaitsevalmiduse edendamise lihtsustamise paketi (Omnibus V) kohta - COM(2025) 820–823, C(2025) 3801–3802. Kõneleja sõnas, et läbirääkimised on jõudnud lõppfaasi ning Eesti senise seisukohaga läheb vastuollu vaikimisi loamenetluse lisamine, mida varasemalt ei toetatud. Muudatusettepanek on vajalik selleks, et Eesti saaks jätkuvalt toetada kaitsevalmiduse suurendamist ega peaks kompromissi suhtes Euroopa Liidu Nõukogus vastu hääletama. Peamised murekohad puudutavad keskkonnaalaseid komplekslube, kus vaikimisi menetluse puudumine võimaldaks menetlusi paremini juhtida. Kompromissi kohaselt on loamenetluse tähtjaks 42 tööpäeva, mida võib pikendada kuni 60 tööpäevani, ning ette on nähtud erand juhtudeks, kus kaalul on inimese tervis või riigi julgeolek. Kuigi Eesti eelistas lahendust, mis võimaldaks arvestada ka riigisisestes seadustes sätestatud välistustega, ei ole see kompromissiteksti eeldatavalt lisatud. Eesti seisukohtades tehakse muudatus, et Eesti saaks kompromissi heaks kiita.

Urve Tiidus küsis, mida Eesti uus kompromiss praktikas võimaldaks.

Kaitseministeeriumi esindaja vastas, et vaikimisi loamenetlus tähendab, et kui esitatakse kaitsevaldkonna projektide loataotlus, siis teatud tähtaegade möödudes loetakse luba antuks, juhul kui ei ole saadud vastupidist vastust. Kui vastatakse tähtaja sees, siis on võimalik loa andmisest keelduda ja teha tavapäraseid protseduure. Antud põhimõtte rakendumine tähendab, et peame tegema muudatused seadusandluses, kus praegu on vaikimisi loamenetluse andmise välistus sees. Seletuskirjas on välja toodud, et sellised välistused on kemikaalseaduses, relvaseaduses, lõhkeainematerjaliseaduses, kavandatud ehitusseadustiku ja keskkonnaseadustiku üldosa seadusesse ning tööstusheite seadusesse. Kuna määrust tuleb hakata rakendama, ei saa teha välistusi.

Peeter Tali sõnas, et tegemist on justkui NATO protseduuri ülekandmisega.

Peeter Tali võttis arutelu kokku ning tegi ettepaneku toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohta.

Otsustati:

5.1. Toetada Vabariigi Valitsuse seisukohta (konsensus: Katrin Kuusemäe, Aivar Sõerd, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus, Luisa Värk).

6. Info ja muud küsimused

Peeter Tali andis teada, et järgmine ELAKi istung toimub esmaspäeval, 1. juunil kell 13.00 ruumis ELAK P280. Samuti märkis P. Tali, et pühapäeval, 31. mail kell 19.00 toimub õhtusöök Slovakkia Euroopa Liidu asjade komisjoni delegatsiooniga. P. Tali lisas, et 2. juunil on Riigikogu külastamas Albaania spiiker Niko Peleshi, kes soovib visiidi raames kohtuda ka ELAKiga kell 11.00 ning palus ELAKi liikmetel osalusest teada anda.

Urve Tiidus sõnas, et soovib osaleda ELAKi kohtumisel Albaania spiikriga.

Otsustati:

6.1. Määrata EL asjade komisjoni liige majanduskomisjonis Urve Tiidus vastutavaks ettekandjaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse osas, millega kehtestatakse meetmete raamistik tööstussuutlikkuse ja süsinikuheite vähendamise kiirendamiseks strateegilistes sektorites ning muudetakse määrusi (EL) 2018/1724, (EL) 2024/1735 ja (EL) 2024/3110 – COM(2026) 100 (konsensus: Katrin Kuusemäe, Aivar Sõerd, Peeter Tali, Tarmo Tamm, Urve Tiidus, Luisa Värk).

(allkirjastatud digitaalselt)
Peeter Tali
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Roosmarii Kukk
protokollija